

ponatur nisi pœnitentiæ objectum, et aliunde necessarium non sit, imo neque utile, neque ordinarie contingens, ut homo simul in eodem momento de aliis rebus cogitet, profecto nullus actus cogitari potest, qui necessarius sit, ut homo, post vocationem sufficientem ad pœnitentiam, auxilium efficax ad eundem pœnitentiæ actum recipiat. Tandem potest hoc optime declarari in negotio Angelorum. Nam omnes, in primo instanti suæ creationis, acceperunt auxilium efficax ad recte operandum, ut constat; in secundo vero boni Angeli habuerunt auxilium efficax sine prævia dispositione, quia illa quæ in primo instanti præcesserat, non fuerat sufficiens, alias etiam mali, qui similem dispositionem cum proportionem habuerant, ratione illius recepissent auxilium efficax in secundo instanti. Nam in secundo instanti habuerunt sancti Angeli dispositionem præviã ad auxilium prædeterminans, quia uno deliberato actu suam viam consummarunt, et ille fuit effectus auxilii efficacis; ergo talis prædeterminatio non fuit in potestate illorum ratione præviã dispositionis; ergo nec fuit in potestate aliorum Angelorum, quibus datum non est tale auxilium, quia non magis potuerunt ad illud se disponere quam boni Angeli. Idem ergo est in hominibus, nam cum proportionem potest idem discursus applicari.

CAPUT XI.

COROLLARIA, QUIBUS RATIO AB INCOMMODIS DISTINCTIUS CONCLUDITUR.

1. *Corollarium primum.*—Ex toto ergo hoc discursu concludo imprimis non posse dici consequenter in illa sententia de auxilio efficaci prædeterminante, quod ex parte Dei offeratur illis quibus post sufficientem vocationem non datur. Probatur, quia si offeratur, certe per voluntatem Dei offertur, et per aliquam legem et promissionem; nam tale auxilium, sicut non datur a Deo nisi libere et voluntarie, ita non nisi eadem libertate offerri potest; si ergo offertur, per aliquam voluntatem offertur; aut ergo per voluntatem absolutam, aut per conditionatam, seu antecedentem; non per absolutam, quia voluntas Dei absoluta semper impletur, et facit quod vult; si ergo tale auxilium offertur per voluntatem absolutam, datur; ergo, e contrario, quibus non datur, neque etiam offertur per voluntatem absolutam. Neque etiam offerri potest per con-

ditionatam voluntatem. Quæro enim quæ sit illa conditio sub qua offertur; oportet enim quod sit conditio contingens et dependens a libero usu voluntatis, nam si esset conditio impossibilis, nulla et ridicula esset oblatio; si necessaria, transiret voluntas in absolutam; ergo esse debet conditio contingens, et non aliunde quam ex voluntate hominis; ergo esse debet pendens ab usu libero voluntatis. At hoc dici non potest, quia ille usus nec positivus esse potest, nec negativus, uterque enim exclusus est, et ab eisdem auctoribus improbat, ut vidimus: ergo repugnantia sunt hæc duo, scilicet quod Deus ex se offerat illud auxilium, et quod non pendeat ex libero usu recipientis, positivo vel negativo.

2. *Corollarium secundum.*—Secundo infero, juxta illam sententiam, dici non posse hominem sufficienter vocatum ad fidem, verbi gratia, et carentem auxilio prædeterminante, sua culpa carere efficaci auxilio, prout sæpe repetit Cumel, disp. 4, sect. 2, cap. 5, prope finem, et aliis locis allegatis; et Alvarez, supra, ad disp. 18, num. 20, dicit esse in potestate hominis impedire ne habeat illam motionem, et ideo, quando non implet præceptum, ei imputari, eo quod sua culpa se impedivit ne daretur ei auxilium efficax. Idem repetit disp. 23, num. 11, et sæpe alias. Dico ergo hoc non dici consequenter in illa sententia, et probo ex proxime dictis, quia hæc culpa supponit quod tale auxilium offeratur a Deo sub aliqua conditione, quam homo sua culpa non ponit. Et ideo Alvarez, disp. 61, ad 7, etiam ait offerre Deum omnibus auxilium efficax, et ex aliquorum culpa procedere quod tale auxilium efficax non recipiant. Sed ostensum est tale auxilium non offerri quibus non datur; ergo non caret illo sua culpa, sed quia Deus non vult dare. Item hæc culpa supponit quod homo, post vocationem sufficientem, possit ponere obicem quo impediatur sibi dari tale auxilium, ut in his locis proxime citatis dicti auctores fatentur. Ostensum est autem nullum esse talem obicem, quia nec positivus neque negativus esse potest, etiam ex sententia illorum auctorum, ut ostendi; ergo falsa est assertio talis culpæ, et non consequenter assertur. Item illa culpa supponit quod tale auxilium pendeat ex aliqua dispositione libera suscipientis. At hoc ipsum improbant dicti auctores, et merito, ut visum est; ergo dicere non possunt, quando non datur, ob culpam hominis non dari. Major probatur, quia si aliqua culpa ibi intercedit, libere committi debet; ex

illa autem pendet quod tale auxilium detur; ergo pendet ex libera dispositione recipientis. Sicut effectus Sacramenti in adultis, ideo potest per culpam suscipientis non recipi, quia pendet ex libera dispositione recipientis: in parvulis vero impediri non potest, quia a libera illorum dispositione non pendet.

3. *Adducuntur alia incommoda, ex quibus ratio distinctius concluditur.*—Præterea interrogo qualis sit illa culpa: aut enim est aliqua prior propter quam Deus negat auxilium efficax, vel est aliqua quæ specialiter committitur ponendo obicem seu impedimentum auxilio efficaci, ut non detur. In hoc enim valde obscure loquuntur dicti auctores, confundendo duas quæstiones, quas supra distinximus, quarum una est de auxilio efficaci non dato antecedenter, ut sic dicam, seu in radice, quia non datur sufficiens; altera est de auxilio efficaci non dato in se et immediate, supposito jam sufficiente. Unde Pater Alvarez, disp. 113, concl. 2, indistincte dicit, quoties Deus, pro loco et tempore, non dat auxilium sufficiens vel efficax ad fidem, pœnitentiam, etc., semper id esse in pœnam peccati, vel originalis, vel alterius, sive præcesserit tempore, sive tantum ordine naturæ; et eodem modo ait, in solut. ad 5, neminem deserit a Deo quoad auxilium efficax, nisi prius ipse deserat Deum per aliquod peccatum, originale, vel mortale; et de justo ait quod, in exercitio, prius deserit Deum peccando, quam Deus eum privet auxilio efficaci. Quæ quidem magna ex parte possunt habere locum si de priori quæstione tractaremus, conjungendo auxilium efficax sufficienti, et considerando immediatam rationem ob quam de facto non datur auxilium sufficiens, quod quidem adultis omnibus offertur, et ideo non negatur de facto nisi ob aliquam culpam vel causam ex parte hominis, ut in libro præcedenti late dictum est. At vero, tractando præcise de negatione seu non collatione auxilii efficaci solius et immediate, ac supposita sufficienti vocatione, prout nunc quæstionem tractamus, non habet locum illa doctrina in sententia asserente hoc auxilium efficax consistere in physica prædeterminatione; ita enim loquimur.

4. *Hoc auxilium nunquam posse negari propter solum peccatum originale, vel habituale, etc.*—Et imprimis jam ostendi hoc auxilium nunquam posse negari hoc modo propter solum peccatum originale, vel habituale, seu actuale prius tempore commissum, quia, eo ipso quod, non obstante præcedente peccato,

datur sufficiens vocatio, necesse est, juxta ordinatam providentiam, ut omne auxilium necessarium ad sequendam vocationem offeratur ex parte Dei, et non negetur propter solum peccatum præcedens, seu in habitu præexistens. Et confirmatur, quia, non obstante præcedenti peccato, homini non imputatur ad novam culpam quod non sequatur vocationem propter denegationem necessariæ auxilii. Denique certum est carentiam talis auxilii non posse semper reduci in culpam prius tempore commissam, vel contractam: nam Angeli, qui in secundo instanti ceciderunt, in illo caruerunt auxilio efficaci, et tamen in illis nulla culpa præcessit. Idemque est de Adam et Eva in primo instanti, quando in Paradiso peccaverunt. Nunc etiam parvulus baptizatus qui, perveniendo ad usum rationis, in primo actu moraliter peccat, non recipit auxilium efficax ad illud vitandum, et non propter originale peccatum, quia jam fuit remissum.

5. Cum ergo auxilium efficax sine præcedenti peccato non detur, signum est illam non esse causam propriam ob quam negatur. Nec etiam est adæquata; dat enim frequenter Deus auxilium efficacissimum ei qui in toto tempore præcedenti in peccatis fuerat, vel etiam immediate antea actualiter peccabat, ut forte in bono latrone, et Paulo, et aliis similibus contigit. Ergo ex præcedenti culpa nulla causa sumitur negandi auxilium efficax, maxime illi qui sufficienter in præsentem vocatur, non obstanti priori culpa.

6. *Illam culpam non potest esse commissam in eodem instanti temporis in quo auxilium prædeterminans denegatur.*—Deinde nec illa culpa potest esse commissam in eodem instanti temporis in quo auxilium prædeterminans denegatur, quia vel esset prius natura quam intelligatur voluntas hominis determinata vel prædeterminata ad hanc vel illam partem, vel esset simul aut posterius natura; nihil horum dici potest cum probabilitate; ergo. Minor quoad primam partem declaratur et probatur, quia in instanti temporis in quo voluntas velle incipit, duo tantum signa distinguunt Theologi omnes, unum est status indifferentiæ ipsius voluntatis, in quo intelligimus in illa negationem omnis actus et determinationis; secundum est signum vel instans in quo jam voluntas est determinata ad alteram partem; sed in neutro illorum intelligi potest illa culpa, ob quam negetur prædeterminatio; et tertium adderetur sine fundamento: ergo nullo modo potest illa culpa prævia pro eodem

instanti cogitari. Major communis est, et necessaria ad libertatem, quia actus non est liber nisi in eo instanti in quo fit, et ideo necesse est ut pro eodem instanti supponat voluntatem secundum se indifferentem, et in statu neutro, ut Scotus loquitur. Minor quoad primam partem probatur: quia in illo signo naturæ nec intelligi potest culpa commissionis, quia nondum intelligitur voluntas aliquid actu velle, nec etiam omissionis, quia illa negatio quæ præintelligitur in voluntate, in illo signo naturæ non est libera, sed mere naturalis, ut etiam in Deo ipso considerari potest; et ratio est, quia illa indifferentia nihil aliud est quam potestas ad utrumlibet, quæ ex natura sua habet illam indifferentiam conjunctam; ergo illa negatio non potest esse culpabilis, nam omnis culpa libera esse debet. Item illa dispositio præcedit ordine naturæ etiam in illo cui in posteriori signo naturæ datur auxilium efficax; at in eo non fuit culpa, ut est notum; ergo neque in alio cui non datur prædeterminatio; ergo non negatur propter culpam in illomet instanti temporis ordine naturæ antecedentem. Quia, ut dixi, inter illa duo signa non potest medium cogitari, nec ab aliquo Theologo vel Philosopho positum est. Et quidem merito, tum quia in voluntate divina non intelligitur tale signum medium, ergo neque in creata; tum etiam quia ad libertatem actus, vel potentia, id non est necessarium, nec ad aliquam causalitatem in qua fundatur ordo naturæ; tum denique quia in voluntate, quæ movetur per auxilium efficax, inter carentiam determinationis quæ natura præcedit, et determinationem ipsam, non potest concipi status medius voluntatis; ergo neque etiam in voluntate, quæ tale auxilium non habet.

7. Altera vero pars, de culpa commissa in eodem instanti, et in eodem signo naturæ in quo prædeterminatio denegatur, probatur, quia involvit repugnantiam in illa sententia. Nam Deus dicitur negare tali homini prædeterminationem gratiæ propter culpam; ergo necesse est ut ordine saltem naturæ antecedit, quia illa culpa erit causa demeritoria, et ratione illius dicit Alvarez, supra, in illo casu habere locum axioma Theologorum, quod: *Deus non deserit hominem quoad auxilium efficax, nisi prius deseratur ab ipso*; ergo oportet ut culpa, saltem prioritate naturæ, antecedit. Deinde fit hoc evidens ad hominem in illorum auctorum opinione, quia voluntas, in illo instanti naturæ in quo determinatur, non potest se determinare nisi prædeterminata a

Deo, saltem ad realem actum; ergo si in eo signo posteriori naturæ jam peccat, præcessit in illa prædeterminatio Dei ad talem actum; ergo præcessit denegatio auxilii gratiæ prædeterminantis, quia illæ duæ prædeterminationes sunt oppositæ, et ideo collatio unius est denegatio alterius: ergo, sicut prædeterminatio ad actum malum (si datur) non potest dari ob culpam vel malitiam quæ resultat ex actu, ut videtur per se evidens, et in tertio libro probatum, nec etiam potest esse simul natura cum ipso actu, quia dicitur esse principium ejus, ita etiam negatio prædeterminationis gratiæ non potest sequi ex culpa, imo neque esse simul natura cum illa, sed necessario debet ordine naturæ præcedere, quia imbibitur in contraria prædeterminatione, ut declaravi. Quod si quis ibi fingat culpam puræ omissionis, quæ mereatur denegationem auxilii efficacis, facile refutabitur; tum quia talis peccandi modus moraliter non contingit, ut communiter Theologi docent; tum etiam quia illamet supponit carentiam prædeterminationis divinæ ad omnem actum, et consequenter etiam prædeterminationis gratiæ; tum denique quia in illa opinione talis negatio actus non potest esse libera, et consequenter non potest esse culpa, ut paulo antea insinuaui, et in sequenti capite iterum dicam. Et ex his a fortiori concluditur talem culpam non posse natura posteriorem esse. Ergo, si auxilium efficax in prædeterminatione consistit, carentia ejus in homine habente sufficientem vocationem nullo modo potest ex culpa ejusdem hominis redundare, vel illi attribui.

8. *Concluditur necessitatem prædeterminationis non posse componi cum sufficientia proxima auxilii necessarii, respectu illius actus ad quem prædeterminatio desideratur.* — Ex quibus omnibus concludo, tertio, quod in hoc discursu intentum est, necessitatem talis prædeterminationis non posse componi cum sufficientia proxima auxilii necessarii respectu illius actus ad quem prædeterminatio desideratur; tum quia sine tali auxilio non est actus primus completus, tum etiam quia, deficiente illo, desunt vires necessariae ad faciendum talem actum. Item concludo carentiam talis auxilii non posse componi cum sufficientia remota, quia illud auxilium necessarium nec actu recipitur, ut supponitur, nec est ita constitutum in potestate hominis ut ex libertate ejus pendeat, aut possit aliquid facere quo auxilium consequatur, neque illo sua culpa caret, sed sola voluntate Dei. Præterea con-

cludo carentiam talis auxilii non posse componi cum completa libertate quoad specificationem, respectu actuum supernaturalium. Probatur, quia sine auxilio sufficiente non datur libertas, quia non datur potestas sine qua libertas esse non potest. Denique concludo non posse imputari ad culpam homini sufficienter vocato, et non prædeterminato, quod non consentiat vocationi. Probatur, quia sine libertate et potestate, ac sufficientia auxilii, non est culpa. Et declaratur amplius, quia ille dissensus vel non consensus, supposita carentia prædeterminationis gratiæ, non est in se ac proxime culpabilis, quia non est liber, cum ex illa suppositione consensus sit impossibilis; nec etiam remote seu in alio est culpabilis, quia illa carentia auxilii non habet fundamentum in libera voluntate, dispositione, aut culpa hominis, ut late ostensum est. Ergo nullo modo potest talis dissensus, vel carentia consensus ad culpam imputari. Hæc autem omnia nec concedi possunt, nec ab ipsis Doctoribus Catholicis, qui prædeterminationem defendunt, conceduntur. Illationes autem ita probatæ sunt, et responsiones omnes, seu evasiones ita exclusæ, ut intellectum cogere videantur; ergo vel hoc solum fundamentum videtur efficaciter probare talem prædeterminationem non esse necessariam ad pie operandum, consentiendo sufficienti vocationi, ac proinde non consistere in illa auxilium efficax, quod ad omnem piam voluntatem omnemque consensum supernaturalis vocationis necessarium est.

CAPUT XII.

QUIBUSDAM EFFUGIIS RATIONIS FACTÆ OCCURRITUR.

1. *Ex quo principio nitatur Ledesma inferre necessitatem prædeterminationis.* — *Negatur illatio.* — Petrus Ledesma, dicto articulo 10, ad 3, quamvis, argumentis convictus, fateatur hoc auxilium prædeterminans non esse in potestate voluntatis nostræ, media aliqua dispositione libera positiva vel negativa, nihilominus adjungit modum alium, quo dicit maxime declarari difficultatem istam gravissimam; modus autem solum est asserere quod in potestate voluntatis nostræ est consentire divinæ vocationi, et converti, tanquam in potestate subordinata divinæ potestati in genere causæ efficientis, non vero tanquam in potestate prima et suprema. De qua propositione, et de

omnibus quæ ad ejus declarationem postea dicit, nemo nostrum dubitat. Quod autem audire ac intelligere desideramus, est quomodo veritas illa ad solvendum argumentum applicetur, quod ille auctor non facit, sed ex illo principio conatur inferre necessitatem prædeterminationis. Nos autem illationem illam facile negamus, quia, ut voluntas nostra subordinetur divinæ, et consentiat illi tanquam potestas subordinata in genere causæ efficientis, et non suprema, et tanquam secundum liberum, et non primum, ad hoc, inquam, necessaria non est prædeterminatio, sed sufficit dependentia essentialis in concursu simultaneo, cum potestate physica prævia, et indifferente ad consentiendum et dissentiendum, ut in tertio libro declaratum est, et infra in solutionibus argumentorum dicitur. Supponimus ergo subordinationem voluntatis nostræ ad divinam, in qua asserenda non est dissensio, quia illa subordinatio talis est ut non tollat libertatem quoad specificationem; supponit enim in voluntate hominis sufficientem potestatem physicam in actu primo ad se determinandum per eandem potestatem subordinatam divinæ potestati. Ex hoc autem principio, inferimus subordinationem illam non consistere in prædeterminatione, neque hanc esse necessariam ad salvandam illam, quia sicut oportet in Deo supponere supremam potestatem, ita necessaria est in voluntate nostra potestas sufficiens, licet subordinata, qua potestate privatur si prædeterminatio est necessaria, et pro sola Dei voluntate non datur, in quo puncto est difficultas, ad quam nihil dictus auctor respondet.

2. *Instantia prima.* — Addit vero aliqua quæ, ne evidentiam et intelligentiam rationis factæ obtundant, proponere oportet, et an aliquid ad difficultatem solvendam valeant attente inspicere. Primo ergo adducit exemplum subordinationis voluntatis ad intellectum, tanquam ad moventem physice, ut est probabile, quia, non obstante illa subordinatione, voluntas habet potestatem ad volendum, licet sit ita subordinata intellectui, ut nihil possit velle nisi prius prædeterminetur ab ipso. Ad quod respondemus illud quidem non tantum non solvere, sed etiam confirmare et explicare rationem et difficultatem nostram, quia nunc non agimus an hæc prædeterminatio tollat libertatem quoad exercitium necne; id enim in capite sequenti tractabimus; sed inferimus quod, si illa prædeterminatio est necessaria, et non datur, tollitur libertas in carentia actus seu